

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH020062
NAZWA
OBSZARU Góry Bardzkie

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH020062	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Góry Bardzkie

1.4. Data opracowania 2006-01	1.5. Data aktualizacji 2024-03
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres: Polska Al. Jerozolimskie 136 Warszawa 02-305
Adres e-mail: kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2007-03
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2009-02
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	2021-10
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	rozp. MKiŚ z dn. 2 września 2021 r. w spr. soo Góry Bardzkie (PLH020062)

2. POŁOŻENIE OBSZARU

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

[Powrót](#)

Długość geograficzna
16.7455

Szerokość geograficzna
50.487

2.2. Powierzchnia [ha]:

3379.67

2.3. Obszar morski [%]

0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2 Nazwa regionu

PL51	Dolnośląskie
------	--------------

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0
%)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

[Powrót](#)

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
6190			0.65		G	B	A	B	B
6510			5.49		G	B	C	C	C
8220			0.23		G	B	C	B	B
9110			422.75		G	B	C	B	B
9130			529.46		G	B	C	B	B
9170			17.51		G	C	C	B	C
9180			39.31		G	B	C	B	B
9190			402.51		G	B	C	B	B
91E0			0.08		M	D			
9110			9.13		G	B	C	B	B

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Gatunki					Populacja na obszarze					Ocena obszaru				
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
M	1308	Barbastella barbastellus			p	5	10	i	P	G	D			
M	1323	Myotis bechsteinii			p	5	10	i	P	G	D			
M	1323	Myotis bechsteinii			w				P	G	D			
M	1321	Myotis emarginatus			p	1	5	i	P	G	D			
M	1324	Myotis myotis			r	30	50	i	P	G	C	A	B	B
M	1324	Myotis myotis			w				P	G	C	A	B	B

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N10	0.87
N16	66.52
N23	0.06
N19	27.41
N17	2.39
N12	2.75
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Obszar Natura 2000 Góry Bardzkie PLH020062 położony jest w południowej części województwa dolnośląskiego. Składa się z dwóch części rozdzielonych przełomową doliną Bystrzycy Kłodzkiej – północno-zachodniej (większej) oraz południowej (mniejszej). Obszar wchodzi w zasięg gmin: Stoszowice i Bardo w powiecie ząbkowickim oraz gminy wiejskiej Kłodzko – w powiecie kłodzkim. Pod względem fizyczno-geograficznym obszar należy do mezoregionu Góry Bardzkie (332.45 – wg dziesiątego podziału regionalnego J. Kondrackiego). W obrębie tego mezoregionu wyróżnia się mikroregiony wchodzące w zasięg przedmiotowego obszaru Natura 2000: Przełęcz Srebrna (tylko jej wąski pas południowego obrzeża), Grzbiet Zachodni, Obniżenie Łącznej, oba obrzeża Przełomu Bardzkiego oraz – w południowej części obszaru - Grupa Kłodzkiej Góry (Grzbiet Wschodni). W podziale na regiony geobotaniczne wg Matuszkiewicza całe Góry Bardzkie należą do prowincji subatlantyckiej górskiej, działu G – sudeckiego, G1b – Sudetów Wschodnich. Góry Bardzkie tworzą zwarty masyw stanowiący przedłużenie Gór Sowich, od których oddziela je Przełęcz Srebrna, Wysokości bezwzględne nie przekraczają tu 800 m n.p.m.; najwyższe kulminacje to Słup (667 m n.p.m.), Wilcza Góra (665 m n.p.m.), Ostra Góra (751 m n.p.m.) i Kłodzka Góra (765 m n.p.m.). Szczególną dominantę krajobrazową stwarza ten wał górski od strony północnej, tj. zbocza wznoszące się wzdłuż tektonicznego sudeckiego uskoku brzeźnego, który na odcinku Gór Sowich i Bardzkich zaznacza się najbardziej wyraźnie. Znaczącym elementem makrorzeźby jest głęboki antecedentny przełom Nysy Kłodzkiej rozcinający zwarty masyw górski. Dodatkowym urozmaiceniem rzeźby jest gęsta sieć dolin wciosowych i jarów, do których schodzą strome zbocza wysokich i ostrych grzbietów. Wierzchnie warstwy podłoża, mające istotne znaczenie dla warunków siedliskowych, budują gliny stokowe. Na tych utworach wykształciły się głównie gleby brunatne właściwe. Lokalnie spotkać też można gleby brunatne kwaśne. Góry Bardzkie nie odznaczają się szczególnie dużą wysokością bezwzględną, stąd też w piętrowości klimatycznej (wg A. Schmucka) występują tu tylko dwa piętra: piętro b (400-600 m n.p.m.) oraz – obejmujące jedynie wierzchołkowe partie grzbietu – piętro c (600-800 m n.p.m.). Średnioroczne temperatury zawierają się tu w przedziale 5-6°C. Pogarszaniu się wraz ze wzrostem wysokości warunków termicznych towarzyszy także wzrost opadów, których średnioroczna suma zawiera się w przedziale 600-800 mm. Struktura litologiczna podłoża (przeważnie słabo przepuszczalnego), w powiązaniu z urozmaiconą rzeźbą (strome spadki) i warunkami klimatycznymi (względnie wysokie opady) przyczyniły się do rozwoju gęstej sieci hydrograficznej. Liczne potoki spływające głęboko wciętych dolinami uchodzą – bezpośrednio lub pośrednio – do Nysy Kłodzkiej. Góry Bardzkie i cały obszar Natura 2000 należy do zlewni II rzędu tej rzeki (dorzecze Odry, zlewisko Bałtyku). Wymienione cechy podłoża (mała pojemność retencyjna oraz duże spadki terenu) decydują tu także o charakterze reżymu przepływów: wielkość tego przepływu wykazuje silną zmienność i szybką reakcję na ekstremalne warunki pogodowe – nawalne deszcze, gwałtowne roztopy śniegu lub dłuższe okresy bezopadowe (podczas tych ostatnich może dochodzić do całkowitego wysychania mniejszych potoków). Ze względu na niewielkie wysokości bezwzględne, w Górach Bardzkich występują tylko dwa piętra roślinne – pogórza (do 400-500 m n.p.m.) i regla dolnego. W strukturze użytkowania gruntów lasy obejmują 96% powierzchni obszaru Natura 2000 PLH020062, z czego 67% przypada na lasy liściaste; 2% - na lasy iglaste, a na lasy mieszane – 27% obszaru. Pozostałe 4% to siedliska łąkowe wraz z siedliskami zaroślowymi oraz siedliska rolnicze (1%). Góry Bardzkie stanowią kluczowy obszar dla ochrony jaworzyn miesięcznicowych. Cenne są tu również żyzne buczyny – znajduje się tu drugie co do wielkości (po Górach Kaczawskich) stanowisko tego siedliska. Obszar Góry Bardzkie utworzony został także dla ochrony nietoperzy, w szczególności stwierdzonych tu czterech kolonii nocka dużego *Myotis myotis*. Pomimo zdecydowanej przewagi siedlisk leśnych, na omawianym obszarze występują także siedliska nieleśne, jednak na ogół o bardzo niewielkich arealach. W obrębie obszaru Natura 2000 ustanowiono dwa rezerваты przyrody Cisowa Góra (18,6 ha) oraz Cisy (20,9 ha). Głównym przedmiotem ochrony obu tych rezerwatów są naturalne stanowiska cisa pospolitego.

4.2. Jakość i znaczenie

SIEDLISKA PRZYRODNICZE

6190 Murawy pannońskie (*Stipo-Festucetalia pallentis*)

Ocena ogólna B, w tym:

Reprezentatywność: ocena B - murawy z udziałem kostrzewy bladej *Festuca pallens* zasiedlają zróżnicowane skały, m.in. typu fliszowego, na których wykształcił się jeden z największych kompleksów ciepłolubnej roślinności naskalnej w Sudetach. Duże nachylenie skałek spowodowało, że murawy wykształcone są tutaj stosunkowo ubogie, z udziałem paproci szczelinowych, głównie zanokcicy północnej *Asplenium septentrionale*. Stałym składnikiem są także rochodnik wielki *Sedum maximum* i ciemiężyk białokwiatowy *Vincetoxicum hirundinaria*.

Powierzchnia względna: B - łączna powierzchnia siedliska to około 0,7 ha.

Stan zachowania: ocena B - struktura muraw jest prawidłowa, lecz ich skład ulega powolnym zmianom. U podnóża odsłoneń została wybudowana droga, która odsunęła koryto Nysy od skałek, zatrzymała naturalne procesy niszczenia drzewostanu u podstawy skał i stała się korytarzem dla gatunków obcych. W efekcie murawy są zacieniane przez rozwijający się drzewostan i zbiorowiska krzewów, w płaty wnikają gatunki obce, m.in. rdestówka powojowata *Fallopia convolvulus*.

6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

Ocena ogólna C, w tym:

Reprezentatywność: ocena B - niewielkie powierzchnie łąk w obrębie obszaru są rozproszone i najczęściej występują w sąsiedztwie wsi. Pod względem florystycznym są to ubogie świeże łąki, w runie których dominują różne gatunki traw z przewagą rajgrasu wyniosłego *Arrhenatherum elatius*. Z roślin dwuliściennych występują m.in.: krwawnik pospolity *Achillea millefolium*, bodziszek łąkowy *Geranium pratense*, przytulia właściwa *Galium verum*, świerzbica polna *Knautia arvensis*, dzwonek rozpierzchły *Campanula patula*, różne gatunki koniczyn oraz roślin baldaszkowatych. W rejonie Barda występuje siedlisko zmiennowilgotne z krwiściągiem lekarskim *Sanguisorba officinalis*.

Powierzchnia względna: C – łączna powierzchnia siedliska wynosi 5,49 ha, co stanowi mniej niż 2% powierzchni krajowej;

Stan zachowania: C - w obrębie łąk występują pojedyncze zakrzaczenia, ponadto w wyniku zaniechania użytkowania łąki utraciły swoją bogatą różnorodność florystyczną.

8220 Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z *Androsacion vandellii*

Ocena ogólna: B, w tym:

Reprezentatywność: ocena B – siedlisko w obszarze występuje punktowo i zajmuje niewielkie powierzchnie. Przyjmuje postać różnego typu wychodni skalnych tj. skalistych zboczy, skałek na zboczach leśnych, odsłoneń przy drogach. Stanowiska na odsłoniętych skałach i półkach skalnych porośnięte są zbiorowiskami z udziałem zanokcicy północnej *Asplenium septentrionale* i zanokcicy skalnej *Asplenium trichomanes* oraz wierzbownicy wzgórzowej *Epilobium collinum*, lepnicy zwisłej *Silene nutans* i wiechliny gajowej *Poa nemoralis* nawiązujące do zbiorowiska *Asplenium trichomanes-Asplenium septentrionale* ze związku *Androsacion vandellii*. Natomiast na stanowiskach ocienionych zbiorowiskiem leśnym wykształciły się zbiorowiska paproci szczelinowych *Asplenium trichomanes-rutae murariae* z licznym udziałem zanokcic: skalnej i murowej *Asplenium ruta-muraria*, a miejscami także paprotki zwyczajnej *Polypodium vulgare* i paprotnicy kruchej *Cystopteris fragilis*. Mniejsze śródleśne odsłoneńca skalne i skarpy przy drogach leśnych porastają zwykle zbiorowiska z dominacją paprotki zwyczajnej i różnych gatunków mszaków.

Powierzchnia względna: C — łączna powierzchnia siedliska wynosi 0,23 ha, co stanowi mniej niż 2% powierzchni krajowej;

Stan zachowania: B – w obrębie siedlisk nie stwierdzono śladów wspinaczki lub wydeptywania; stwierdzono natomiast sukcesję roślinności leśnej (siewki klonów) oraz gromadzącą się materię organiczną, które mogą prowadzić do eutrofizacji siedliska.

9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagenion*)

Ocena ogólna: B, w tym:

Reprezentatywność: ocena B – płaty siedliska występują na nachylonych stokach, na płytkich glebach. Drzewostan kwaśnej buczyny górskiej zdominowany jest głównie przez buka *Fagus sylvatica*, choć w drzewostanie występuje znaczna domieszka świerka pospolitego *Picea abies* oraz sporadycznie klon jawor *Acer pseudoplatanus*. Roślinność runa, charakteryzująca się małą liczbą gatunków, pokrywa zwykle do 80% powierzchni dna lasu. W odróżnieniu od innych buczyn, występują w nich łąkowo takie gatunki jak: kosmatka gajowa *Luzula luzuloides* i trzcinnik leśny *Calamagrostis arundinacea*, które nadają charakterystyczny „trawiasty” wygląd siedlisku. Oprócz tego runo stanowią m.in.: borówka czernica *Vaccinium myrtillus*, śmiełek pogięty *Deschampsia flexuosa*, wiechlina gajowa *Poa nemoralis*, zachyłka (cienistka) trójkątna *Gymnocarpium dryopteris*.

Powierzchnia względna: C – łączna powierzchnia siedliska wynosi 422,75 ha, co stanowi mniej niż 2% krajowych zasobów siedliska;

Stan zachowania B – siedlisko jest w dobrym stanie zachowania, jednakże struktura wiekowa oraz zbyt mała ilość obumarłych drzew i martwego drewna leżącego skutkują niską różnorodnością gatunkową płatów siedliska.

9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae*-Fagenion, *Galio odorati*-Fagenion)

Ocena ogólna: B, w tym:

Reprezentatywność: ocena B – w obszarze występują jedne z największych kompleksów tego siedliska na Dolnym Śląsku; siedlisko zajmuje tereny o zróżnicowanej topografii – głównie są to stoki i grzbiety górskie, zbocza dolin i wąwozy, rzadko natomiast są to dna dolin. Drzewostan zdominowany jest przez buka, jednak jako domieszka występuje świerk pospolity *Picea abies* oraz klon jawor *Acer pseudoplatanus*. Warstwę krzewów stanowią naturalne odnowienia. Cechą charakterystyczną wśród roślin runa żyznych buczyn jest występowanie jednego z gatunków żywców: żywca gruczołowatego *Cardamine glanduligera* lub żywca dziewięciolistnego *Dentaria enneaphyllos*. Wśród gatunków runa leśnego istotną rolę odgrywają wiosenne geofity, rozwijające się i kwitnące przed rozwojem liści buka m.in.: zawilec gajowy *Anemone nemorosa*, kokorycz pusta *Corydalis cava*, kokorycz pełna *Corydalis solida* oraz śnieżyca wiosenna *Leucojum vernum*. Powierzchnia względna: C – łączna powierzchnia siedliska wynosi 529,46 ha, co stanowi mniej niż 2% krajowych zasobów siedliska;

Stan zachowania B – siedlisko jest w dobrym stanie zachowania, jednakże struktura wiekowa oraz zbyt mała ilość obumarłych drzew i martwego drewna leżącego skutkują niską różnorodnością gatunkową płatów siedliska.

9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*)

Ocena ogólna: C, w tym:

Reprezentatywność: ocena C - siedlisko stanowią wielogatunkowe lasy liściaste, które są budowane przez niemal wszystkie gatunki występujących na tym terenie drzew. Siedliska wykształcone na stokach. Stałym elementem drzewostanu jest dąb szypułkowy *Quercus robur* i lipa drobnolistna *Tilia cordata*, niewielki procent składu gatunkowego stanowi natomiast grab *Carpinus betulus*. Gatunkami domieszkowymi są klon pospolity *Acer platanoides*, buk pospolity *Fagus sylvatica* oraz świerk pospolity *Picea abies* i jodła pospolita *Abies alba*. Warstwa zielna jest stosunkowo dobrze wykształcona – charakterystyczne są gatunki wczesnowiosenne – zawilec gajowy *Anemone nemorosa* i zawilec żółty *Anemone ranunculoides*, kokorycz pusta *Corydalis cava*, przyłaszczka pospolita *Hepatica nobilis*, miodunka ćma *Pulmonaria obscura* oraz inne gatunki runa, m.in.: gwiazdnica wielkokwiatowa *Stellaria holostea*, fiołek leśny *Viola reichenbachiana*, kopytnik pospolity *Asarum europaeum*, kuklik pospolity *Geum urbanum*.

Powierzchnia względna: C – — łączna powierzchnia siedliska wynosi 17,51 ha, co stanowi mniej niż 2% krajowych zasobów siedliska;

Stan zachowania B – siedlisko jest w dobrym stanie zachowania, jednakże struktura wiekowa oraz zbyt mała ilość obumarłych drzew i martwego drewna leżącego skutkują niską różnorodnością gatunkową płatów siedliska.

9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach (*Tilio plathyphyllis*-*Acerion pseudoplatani*)

Ocena ogólna: B, w tym:

Reprezentatywność: ocena B - w drzewostanie dominują głównie klon jawor *Acer pseudoplatanus*, klon zwyczajny *Acer platanoides*, lipa szerokolistna *Tilia platyphyllos*, lipa drobnolistna *Tilia cordata* lub jesion wyniosły *Fraxinus excelsior*, dodatkowo występują: jarząb pospolity *Sorbus aucuparia*, buk pospolity *Fagus sylvatica* z domieszką świerka *Picea abies*. Runo stanowią paprocie i nitrofilne byliny. Gatunkiem charakterystycznym jest miesięcznica trwała *Lunaria rediviva*. Obszar jest kluczowy dla zachowania jaworzyn miesięcznicowych w Polsce południowo-zachodniej.

Powierzchnia względna: C – — łączna powierzchnia siedliska wynosi 39,31 ha, co stanowi mniej niż 2% krajowych zasobów siedliska;

Stan zachowania B – siedlisko jest w dobrym stanie zachowania, jednak specyficzne warunki (stromy stoki) przyczyniają się do tego, że w wyniku erozji dochodzi do uszkodzenia drzewostanu.

9190 Kwaśne dąbrowy (*Quercion robori-petraeae*)

Ocena ogólna: B, w tym:

Reprezentatywność: ocena B - siedlisko zajmuje stoki o dużym nachyleniu i wystawie głównie południowo-zachodniej. W drzewostanie dominuje dąb bezszypułkowy *Quercus petraea*, w domieszce pojawiają się buk zwyczajny *Fagus sylvatica*, sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*, a na niektórych powierzchniach także świerk pospolity *Picea abies*. Warstwa krzewów jest przeważnie słabo rozwinięta i tworzona przez gatunki drzewostanu. W runie najczęściej spotyka się kosmatkę gajową *Luzula luzuloides*, śmiałka pogiętego *Deschampsia flexuosa*, borówkę czernicę *Vaccinium myrtillus*, trzcinnika leśnego *Calamagrostis arundinacea* i wiechlinę gajową *Poa nemoralis*. Runo z reguły jest ubogie i osiąga niewielkie

pokrycie.

Powierzchnia względna: C – — łączna powierzchnia siedliska wynosi 402,51 ha, co stanowi mniej niż 2% krajowych zasobów siedliska;

Stan zachowania B – siedlisko jest w dobrym stanie zachowania, jednakże struktura wiekowa oraz zbyt mała ilość obumarłych drzew i martwego drewna leżącego skutkują niską różnorodnością gatunkową płatów siedliska.

91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe)

Reprezentatywność – ocena D (reprezentatywność nieznacząca).

Płaty siedliska zlokalizowane są wzdłuż większości potoków na obszarze Gór Bardzkich. Najczęściej są to wąskie pasy łągów jesionowych lub olszowych, które przechodzą w zbiorowiska żywnych lasów. Jeden z płatów jesionowych ciągnie się wzdłuż naturalnego źródła. Podszycie stanowi leszczyna *Corylus*, bez czarna *Sambucus nigra*, grab *Carpinus betulus*, klon jawor *Acer pseudoplatanus*, jarząb *Sorbus aucuparia*. Ze względu na sprzyjające warunki wilgotnościowe występuje tutaj duża liczba roślin zielnych. Stanowisko łągu olszowego w okolicy Janowca rozciąga się wzdłuż naturalnego koryta – jest to m.in. starodrzew ok. 80-letniej olszy z silnie zadarnioną pokrywą.

91I0 Ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti-petraeae*)

Ocena ogólna: B, w tym:

Reprezentatywność: ocena B – płaty siedliska zlokalizowane są w odsłonięciach skalnych w przełomie Nysy koło Barda, na stromym stoku o ekspozycji południowo-zachodniej, w obrębie zachodniego pasma Gór Bardzkich. Drzewostan stanowi dąb bezszypułkowy *Quercus petraea*, który osiąga wysokości do ok. 10-12 m i w tych ekstremalnie trudnych warunkach tworzy różne kształty. Warstwa krzewów jest słabo rozwinięta, a runo mało zróżnicowane, budowane przez gatunki ciepłolubne.

Powierzchnia względna: C – łączna powierzchnia siedliska wynosi 9,13 ha, co stanowi mniej niż 2% krajowych zasobów siedliska;

Stan zachowania B – siedlisko jest w dobrym stanie zachowania, jednakże struktura wiekowa oraz zbyt mała ilość obumarłych drzew i martwego drewna leżącego skutkują niską różnorodnością gatunkową płatów siedliska.

W poprzednich wersjach SDF wykazywane było siedlisko przyrodnicze: 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculion fluitantis*. Nie potwierdzono występowania siedliska w Obszarze - w 2019 Komisja Europejska zaakceptowała usunięcie ich z listy przedmiotów ochrony w obszarze

GATUNKI ZWIERZĄT

SSAKI

1308 Mopek *Barbastella barbastellus*

Ocena populacji – D (populacja nieistotna).

Gatunek występuje w obszarze nielicznie. Obserwowany był głównie na żerowiskach w okolicach Mikołajowa i Srebrnej Góry. W Obszarze nie są znane jego zimowiska (nielicznie zimuje w fortach w Srebrnej Górze, znajdujących się przy granicy obszaru).

1321 Nocek orzęsiony *Myotis emarginatus*

Ocena populacji – D (populacja nieistotna).

Gatunek stwierdzony w obszarze sporadycznie podczas żerowania w okolicach Barda Śląskiego (1 – 5 osobników).

1323 Nocek Bechsteina *Myotis bechsteinii*

Ocena populacji – D (populacja nieistotna).

Gatunek występuje w obszarze nielicznie. Obserwowany był głównie na żerowiskach w okolicach Zębownicy i Wilczej. W obszarze znane jest jedno zimowisko nocka Bechsteina (sztolnia w Srebrnej Przełęczy), w którym zimują sporadycznie pojedyncze osobniki. Pojedyncze osobniki hibernują także w fortach w Srebrnej Górze, znajdujących się przy granicy obszaru.

1324 Nocek duży *Myotis myotis*

Ocena ogólna: B, w tym:

Ocena populacji: C – gatunek stwierdzany był głównie w leśnych żerowiskach, w okolicach Mikołajowa i Barda Śląskiego oraz nielicznie w kryjówkach dziennych. Znane jest jedno zimowisko nocka dużego w obszarze (sztolnia w Srebrnej Przełęczy koło Srebrnej Góry, maksymalnie 15 zimujących osobników). Gatunek zimuje też w fortach w Srebrnej Górze, znajdujących się przy granicy obszaru;

Stan zachowania: ocena B - stan zachowania zimowej populacji gatunku i zimowiska jest właściwy ze względu na zabezpieczenie otworu sztolni. Stan zachowania letniej populacji gatunku oceniono jako właściwy, głównie ze względu na istnienie w obszarze leśnych żerowisk tego gatunku;

Izolacja: ocena C – populacja nie jest izolowana w obrębie większego obszaru występowania.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
H	K02.01		i
H	A03.03		i
H	J03.01		i
H	A04.03		i
M	K02.02		i
M	K01.01		i
M	B02.04		i
Oddziaływania pozytywne			
Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,

O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednoczesne.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ	[%]	
Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj	0
	związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0
Inna publiczna	0	
Własność łączna lub współwłasność	0	
Prywatna	0	
Nieznana	100	
Suma	100	

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

1. Instytut Ochrony Środowiska na zlecenie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu, Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Góry Bardzkie PLH020062, 2012-2014 2. Fałtynowicz W., Halama M. Kmieciak M. 2004 Flora roślin naczyniowych rezerwatu „Cisy” koło Barda (południowo-zachodnia Polska). Acta Botanica Silesiaca. 1 35-483. Świerkosz K., Bańkowski J. z zespołem BULi GL o Brzeg 2004 Ustalenie położenia i powierzchni cennych przyrodniczo siedlisk leśnych w ramach sieci obszarów chronionych Natura 2000. Dolnośląska Fundacja Ekorozwoju, Wrocław 4. Świerkosz K., Szczyński E. 2011 Ocena występowania w Polsce siedliska przyrodniczego 6190 siedliska przyrodniczego 6190 - murawy naskalne z kostrzewą bladą (*Asplenio septentrionalis-Festucion pallentis*) na podłożach bezwapiennych, w celu uzupełnienia sieci Natura 2000

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

[Powrót](#)

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]
PL02	1.14	PL04	98.8		

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL02	Cisy	+	0.58
PL04	Góry Bardzkie i Sowie	*	98.8
PL02	Cisowa Góra	+	0.56

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

[Powrót](#)

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska we Wrocławiu
Adres:	Polska Tadeusza Kościuszki 82 50-441 Wrocław
Adres e-mail:	sekretariat@rdos.wroclaw.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☒	Tak	Nazwa: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 29 września 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Góry Bardzkie PLH020062 Link: http://edzienniki.duw.pl/duw/Compatible/Details?Oid=33446
☐	Nie, ale jest w przygotowaniu	
☐	Nie	

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020062

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

Tak Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)